

ספרות עברית וכללית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון:	שירה (שירים מן המחצית השנייה של המאה ה-20) — (25x1) — 25 נקודות
	בנושא "החברה הישראלית — בין שבר לאיחוי"
פרק שני:	דרמה — (40x1) — 40 נקודות
פרק שלישי:	ספרי קריאה — (35x1) — 35 נקודות
	סך הכול — 100 נקודות

שלושת הפרקים בבחינה הם **חובה**.

ענה על שאלה אחת בכל אחד מן הפרקים.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימת יצירות.

- ד. הוראות מיוחדות:
- (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרת להשיב עליה.
 - (2) אין להדגים באמצעות אותה יצירה בתשובות שונות.
 - (3) שים לב לכתב, לכתוב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.
 - (4) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו. לנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — שירה

שירים מן המחצית השנייה של המאה ה-20 בנושא "החברה הישראלית — בין שבר לאיחוי"

(25 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1-4.

1. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

נְעִילָה / פרץ דרור בנאי

תִּרְאָה אוֹתִי אֲנִי יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמִי
לֹא עוֹד זָר בְּעִירִי
כִּי לֹוִיתִי אֶת צְמִיחַת הַבְּתִים הָאֵלֶּה
עַד הֵייתִי לְמַתִּיחַת כְּבִישִׁים חֲדָשִׁים

תִּרְאָה אוֹתִי אֲנִי יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמִי
כִּי נִגְמַלְתִּי בְּמִשְׁךְ הַזְּמַן מֵעֲבָרִי
וְקִיּוּמִי פֹה שׁוֹב אֵינְנוּ מְתַנֶּה
אֲנָשִׁים מְבָרְכִים אוֹתִי בְּלִכְתִּי בְּרַחֲוֹב
יֵשׁ לִי יְדִידִים מְעַט
וְאִף לֹא שׁוֹנֵא אֶחָד
וְאִם בְּכָל זֹאת מִיִּשְׁהוּ פְּעַם יִתְרַגַּז אוֹ יִטְרַד
אֲזַל לֹא נוֹרָא

אֲנִי מְדַבֵּר בְּשׂוֹפָה הַזֹּאת כְּאִלוּ נוֹלְדִתִּי בָּהּ
כִּכָּה זֶה בְּחַיִּים אִם מְתַגְבְּרִים
וְדוֹחִים אֶת הַבֶּל הַסִּפְנָה
הַיְמִים בָּאִים כְּמוֹ מְתַנֶּה
וְהָאָדָם סוֹפּוֹ לְהִתְפַּיֵּס עִם קִיּוּמוֹ

על פי שיר זה, תאר והסבר את חוויית ההשתלבות של המשורר בארץ.

2. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחרי.

תקוֹן הַרִיחוֹת / ארז ביטון

מָה אַתֶּם רוֹצִים מִמֶּנִּי,
טַעַם עָרָאק וְרִיחַ זַעֲפָרָן צוֹרֵב,
אֲנִי כִּבֵּר לֹא אוֹתוֹ הַיֶּלֶד
אֲבוֹד בֵּין רַגְלַיִם שְׂמֵשֶׁחַק סְנוּקֵר
בְּקַפָּה מְרֻקוּ
בְּלֵד.
עֲכָשׁוּ חֲבֵרִים
אֲנִי לוֹמֵד לֶאֱכֹל גְּלִידָה מְבֻדֵּלֶח
מֵאוֹטוֹ שְׂמֵשֶׁמִּיעַ קוֹלוֹת שֶׁל צִפְרִים
בְּעֵרֵב,
אֲנִי לוֹמֵד לִפְתּוֹחַ דָּלְתוֹת
בְּתַבּוֹת נְגִינָה עֲתִיקוֹת,

עֲכָשׁוּ
נָשִׁים בְּטַעַם תּוֹת־שִׂדָּה
מְלַמְּדוֹת אוֹתִי לְהַרְיֵחַ כְּרִיכוֹת שֶׁל שְׂקֵסְפִיר
מִן הַמָּאָה הַשְּׂבִיעַ עֲשָׂרָה
מְלַמְּדוֹת אוֹתִי לְשַׁחַק בְּחֲתוּל סִימִי
בְּתוֹךְ סֵלֶוֶן יָרֵק
חֲבֵרִים.

שם השיר הוא "תקוֹן הַרִיחוֹת".

מהו התיקון, ומהו יחסו של המשורר לתיקון זה? הסבר והדגם את דבריך.

3. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחרינו.

והגִּירַת הוֹרֵי / יהודה עמיחי

והגִּירַת הוֹרֵי לֹא נִרְגָּעָה בִּי.
 דָּמִי מִמְּשִׁיךְ עֲדִין לְשִׁקְשֵׁק בְּדַפְנוֹתַי
 גַּם אַחַר שֶׁכָּבַר הַנַּחַח הַכְּלִי עַל מְקוֹמוֹ.
 וְהַגִּירַת הוֹרֵי לֹא נִרְגָּעָה בִּי.
 רוּחוֹת זְמַן רַב עַל אֲבָנִים.
 הָאֲדָמָה שׁוֹכַחַת צַעֲדֵי דוֹרְכִים בָּהּ.
 גּוֹרֵל נוֹרָא. קִטְעֵי שִׁיחָה אַחַר חֲצוֹת.
 הַשָּׁג וּנְסִיגָה. לִילָה מְזִכִּיר וְיוֹם מְשַׁכֵּחַ.
 עֵינַי שֶׁהִסְתַּפְּלוּ זְמַן רַב לְתוֹךְ מְדַבֵּר גְּדוֹל
 וְנִרְגָּעוּ מְעַט. אֲשֶׁה אַחַת. כְּלָלִי מְשַׁחֵק
 שֶׁלֹּא הִסְבִּירוּ לִי הַיֵּטֵב. חָקִי כָּאֵב וְכֶבֶד.
 עוֹד עֵכָשׁוּ לְבִי, בְּקִשֵׁי יִשְׁתַּכֵּר
 בְּלֶחֶם אֶהְבֵּתוּ הַיּוֹמִיּוֹמִית. הוֹרֵי בָמוֹ הַגִּירָתָם.
 עַל אִם הַדֶּרֶךְ, בָּהּ אֲנִי תָמִיד יְתוֹם בְּלִי אִם,
 צַעִיר מְדִי בְּשִׁבִיל לְמוֹת, זָקֵן מְדִי לְמִשְׁחָקִים.
 וְעֵיפוֹת חוֹצֵב וְרִיקְנוֹת הַמְחַצְּבָה בְּגוֹף אֶחָד.
 אֲרַכְאוֹלוֹגִיָּה שֶׁל עֵתִיד, בְּתֵי נְכוֹת
 שֶׁל מָה שֶׁלֹּא הָיָה. וְהַגִּירַת הוֹרֵי
 לֹא נִרְגָּעָה בִּי, וּמַעֲמִים מְרִים לְמַדְתִּי
 שְׁפוֹת מְרוֹת לְמַעַן שְׁתִּיקוֹתִי
 בֵּין הַבְּתִים, אֲשֶׁר דּוֹמִים לְאֲנִיוֹת תָּמִיד.
 וְכָבֵר עוֹרְקִי וְגַם גִּידִי כִּסְבֵּךְ
 שֶׁל חֲבָלִים שֶׁלֹּא אֶתִיר. וְאַחֲר־כֵּן
 מוֹתִי וְסוֹף לְהַגִּירַת הוֹרֵי.

על פי שיר זה, תאר את הקשר בין הבן להוריו, והסבר שתיים מדרכי העיצוב של קשר זה.

4. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחרי.

ספור על הסבתא / אריה סיון

אתה רוצה לדעת מה הייתה פה פעם במקום הזה
 לפני הכביש והבתים ואילנות הסרק?
 חול הייתה פה פעם במקום הזה, חול בתולי
 וסבתך הייתה הולכת פה מתחת לשקמה
 וצפרים היו תוקעות מקוריהן בפרו הללא מוגן
 ומציצות מעל ראשה את ציוצי המלחמה הנוראה מכל –
 המלחמה על שטח המחיה.
 וסבתך, עלמה תמה, חשבה לפי תמה
 כי אלו הן סימפוניות מְפֹאֵאוֹת
 לכבוד השחר הבוקע מחדש,
 אולי אפילו לכבודה.
 וזה הביא אותה להתישב פה, במקום הזה –
 ואת השאר אתה יודע, בנדאי.

על פי השיר, תאר והסבר את הקשר בין התמימות של הסבתא ובין התיישבותה "במקום הזה".

פרק שני — דרמה (40 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 5-8.

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"

טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

5. הגיבור הטרגי משלם מחיר כבד על מאבקו להגשים את ערכיו ואת שאיפותיו. הסבר והדגם קביעה זו על פי הטרגדיה שלמדת.
6. קיצוניות וחוסר יכולת להתפשר מאפיינים את ההתנהגות של הגיבורים הטרגיים. כיצד באים לידי ביטוי המאפיינים האלה בהתנהגות של הגיבור בטרגדיה שלמדת? הסבר והדגם את דברך.

מחזה מודרני (מן המאה ה-19 או מן המאה ה-20)

7. האם דמות מרכזית במחזה המודרני שלמדת חוֹנָה שינוי בתכונותיה ובהתנהגותה לאורך המחזה או אינה משתנה כלל? נמק והדגם את דברך.
8. במחזות מודרניים רבים מערכות יחסים בין דמויות מאופיינות ברגשות כמו עליונות, ניכור, חוסר אונים וכעס. מה הם הרגשות המאפיינים מערכת יחסים מרכזית במחזה המודרני שלמדת? הסבר והדגם את דברך.

פרק שלישי – ספרי קריאה (35 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 9-11.

9. הכלב היהודי / אשר קרביץ

ברומאן "הכלב היהודי" מסופר על גבורה והישרדות ועל חברות אמיצה. הסבר והדגם קביעה זו על פי עלילת הרומאן.

10. סמטת השקדיות בעומריג'אן / דורית רביניאן

מה מאפיין את מערכות היחסים בין נשים לגברים ברומאן זה? הסבר והדגם את דבריך.

11. רודף העפיפונים / חאלד חוסייני, חיי פיי / יאן מרטל, משחקי הרעב / סוזן מארי קולינס,

נער החיזות ממומביי / ויקאס סווארופ

הדמות המרכזית ברומאן שלמדת היא דמות צעירה המתמודדת עם נסיבות חייה בגבורה, בנחישות ובאומץ לב, והיא בעלת חוכמת חיים.

הסבר והדגם קביעה זו על פי הרומאן שלמדת.

בהצלחה!